

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33832
Nom: Accés obert a la documentació científica
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1007 - Grau en Informació i Documentació	Facultat de Geografia i Història	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1007 - Grau en Informació i Documentació	Assignatures optatives	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GONZALEZ ALCAIDE GREGORIO

RESUM

L'assignatura Accés obert a la documentació científica ofereix a l'alumnat una descripció dels fonaments, principis, polítiques, ferramentes i recursos documentals associats al moviment de l'accés obert (Open Access, OA) a la literatura científica i a les dades associades a aquesta, amb el propòsit de dotar-li dels coneixements i de les destreses que li permeten comprendre i gestionar com a professional de la informació i com a investigador o investigadora aquesta iniciativa en el context de la producció i difusió del coneixement científic. Al llarg del curs, es presentaran els diferents models d'accés obert, les polítiques institucionals que fonamenten este moviment i es descriuran les fonts documentals i infraestructures que el sustenten (repositoris institucionals, temàtics i directoris de revistes en accés obert), amb una visió àmplia, que incidisca en què l'estudiantat adquirisca les competències necessàries per a la promoció de l'accés obert i el compliment de les obligacions legals associades a aquest moviment, però també en una visió crítica dels fenòmens i els factors que el limiten i fins i tot el qüestionen obertament.

p>

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

El seguiment de les classes teòriques i pràctiques, implica la utilització i aplicació d'una gran dosi de pensament abstracte, i la utilització constant de fonts i recursos documentals en format electrònic, que impliquen la formació d'una adquisició de coneixement crític i elaborat.

Naturalesa i tipologia de les fonts d'informació. Accés i consulta de fonts d'informació electrònica. Anàlisi i avaluació de fonts. Producció, normalització i difusió de fonts.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Les assignatures optatives aprofundeixen competències ja tractades en les matèries obligatòries.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El procés de comunicació científica

- La publicació científica: Principals tipologies documentals i validació del coneixement.
- Fonaments ètics, socials i econòmics del moviment de l'accés obert en el context de la comunicació i publicació científica.
- Revistes depredadores, paper mills, mega revistes, publica o mor, APCs (Article Processing Charges) de revistes d'accés obert desorbitades i altres fenòmens de falta d'integritat investigadora que amenacen el desenvolupament de la ciència.

2. L'accés obert al coneixement

- Desenvolupament històric i marc conceptual de l'accés obert.
- De les primeres iniciatives a la consolidació de les polítiques d'accés obert.
- Models d'accés obert.
- Principals plataformes, ferramentes i fonts d'informació d'accés obert.
- Rol de les biblioteques i servicis d'informació: drets d'autor, llicències Creative Commons, protocol OAI-PMH, metadades i aplicacions informàtiques per a la gestió de revistes en accés obert (OJS).

3. La ciència oberta

- Marc conceptual associat a les dades obertes d'investigació (Open Research Data, ORD).
- Origen i desenvolupament de la ciència oberta, polítiques, aspectes ètics, legals i beneficis de l'accés obert a les dades.
- Principis FAIR.
- Principals repositoris de dades en obert.

4. L'avaluació de la ciència

- L'accés obert en el context de l'avaluació de la investigació.
- Bones pràctiques per a la gestió i visibilitat de la producció científica: autoarxiu, metadades i estratègies de difusió de les publicacions.
- Impacte de l'accés obert.

5. l'impacte de la intel·ligència artificial generativa en els processos de comunicació científica i accés obert

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
-----------	-------

Teoria	45,00
Aula informàtica	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	35,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	4,00
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00
Resolució de casos pràctics	6,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia docent es basarà en un enfocament teoricopràctic, combinant l'exposició de continguts conceptuals amb el desenrotllament d'exercicis aplicats:

- Classes teòriques. S'utilitzaran les classes magistrals per a introduir els conceptes fonamentals de cada un dels temes, fomentant debats i la discussió dels aspectes clau de cada tema.
- Estudis de cas. Es plantejaran diferents exercicis i exemples relacionats amb les polítiques institucionals, busca i ús de repositoris, depòsit de documents i identificació i avaluació de revistes científiques d'accés obert.
- Lectures i debats. Al llarg del curs es proposaran diferents lectures i la realització de debats que permeten disposar d'una visió crítica dels problemes, barreres i limitacions en relació amb l'accés obert.
- Aprenentatge basat en projectes. Com a treball de curs es plantejarà la realització d'un projecte aplicat, per exemple, dissenyar una política d'accés obert per a una institució, analitzar un repositori, l'impacte o el grau de participació en l'accés obert o elaborar una guia pràctica per a investigadors.

AVALUACIÓ

Seguint les consideracions establides en el Pla d'Estudis, l'avaluació de l'assignatura s'efectuarà considerant els següents elements:

- Avaluació contínua de les activitats pràctiques i treballs realitzats al llarg del curs. Suposa el 50% de la qualificació. Consistirà en la resolució i lliurament dels estudis de cas plantejats, la participació en els debats plantejats i la realització del treball de curs.

- Examen final. Suposa el 50% de la qualificació. Consistirà en la realització d'una prova escrita sobre els aspectes teoricopràctics explicats i realitzats al llarg del curs, o bé, en la resolució d'un cas pràctic realitzat a l'aula d'informàtica. És necessari obtenir almenys un 5 sobre 10 en la nota final d'este examen per a poder sumar la nota de les qualificacions pràctiques i aprovar l'assignatura.

Tots els treballs han de ser realitzats pels estudiants i entregats a través de l'aula virtual de l'assignatura dins dels terminis establits per a això. Solament es permet la utilització de ferramentes d'intel·ligència artificial generativa si els enunciats de les activitats plantejades així ho autoritzen expressament. En cas de dubte, es convocarà a l'alumnat per a l'exposició i defensa oral dels treballs presentats.

La puntuació de l'avaluació pràctica contínua, en el cas de no presentar-se a la prova escrita teoricopràctica en la primera convocatòria, es conservarà per a la segona convocatòria, però cap de les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs pot ser re-entregada o realitzada per a la segona convocatòria.

NOTA:

Aquest sistema d'avaluació parteix de la premissa que la docència a la Universitat de València és, per definició, una docència presencial. Llavors, l'alumne ha de tindre present que l'assistència, tant a les classes teòriques com a aquelles de caràcter pràctic, és fonamental per a un adequat seguiment dels continguts de l'assignatura. Així mateix, l'alumne ha de ser conscient de la possibilitat d'una matrícula a temps parcial, quan no siga possible assistir a la totalitat de les assignatures que componen un curs complet (60 crèdits). Amb tot, s'establirà la possibilitat, en els casos degudament justificats i només per a aquells alumnes que ho sol·liciten, de ser avaluat sense que siga necessari assistir a la totalitat o a part de les classes. En aquests casos, l'alumne haurà de procedir de la següent manera:

- A l'inici del curs, cal que comunique al professor responsable de l'assignatura la incidència per la qual no pot assistir a classe, que haurà de justificar adequadament de manera documental.
- Havent analitzat la situació, el professor responsable decidirà la possibilitat d'avaluació sense assistència total o parcial a les classes de l'assignatura.

Els alumnes que es troben en aquesta situació hauran de presentar, per a ser avaluats, la totalitat dels treballs requerits pel professor (no necessàriament idèntics als requerits durant el curs). A més a més, podran ser cridats a defensar-los oralment davant del professor, així com també realitzaran una prova de coneixements adquirits. El pes dels treballs en la qualificació final serà d'un 50% mentre que el 50% restant correspondrà a la prova de coneixements.

NOTA:

Aquest sistema d'avaluació parteix de la premissa que la docència a la Universitat de València és, per definició, una docència presencial. Llavors, l'alumne ha de tindre present que l'assistència, tant a les classes teòriques com a aquelles de caràcter pràctic, és fonamental per a un adequat seguiment dels continguts de l'assignatura. Així mateix, l'alumne ha de ser conscient de la possibilitat (excepte en el cas

dels alumnes de 1r) d'una matrícula a temps parcial, quan no siga possible assistir a la totalitat de les assignatures que componen un curs complet (60 crèdits). Amb tot, s'establirà la possibilitat, en els casos degudament justificats i només per a aquells alumnes que ho sol·liciten, de ser avaluat sense que siga necessari assistir a la totalitat o a part de les classes. En aquests casos, l'alumne haurà de procedir de la següent manera:

- A l'inici del curs, cal que comunique al professor responsable de l'assignatura la incidència per la qual no pot assistir a classe, que haurà de justificar adequadament de manera documental.
- Havent analitzat la situació, el professor responsable decidirà la possibilitat d'avaluació sense assistència total o parcial a les classes de l'assignatura.

Els alumnes que es troben en aquesta situació hauran de presentar, per a ser avaluats, la totalitat dels treballs requerits pel professor (no necessàriament idèntics als requerits durant el curs). A més a més, podran ser cridats a defensar-los oralment davant del professor, així com també realitzaran una prova de coneixements adquirits. El pes dels treballs en la qualificació final serà d'un 50% mentre que el 50% restant correspondrà a la prova de coneixements.

Ils en la qualificació final serà d'un 50% mentre que el 50% restant correspondrà a la prova de coneixements.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques:

Abadal, E. (2012). Acceso abierto a la ciencia. UOC.

Peset Mancebo, F., & González, L. M. (2017). Ciencia abierta y gestión de datos de investigación (RDM). Trea.

Robinson-García, N., & Jiménez-Contreras, E. (2023). Acceso abierto: utopías, realidades y cuentas pendientes. *Anuario ThinkEPI*, 17, e17a17. <https://doi.org/10.3145/thinkepi.2023.e17a17>.

Abadal, E. (2021). Ciencia abierta: un modelo con piezas por encajar. *Arbor*, 197(799), a588. <https://doi.org/10.3989/arbor.2021.799003>.

Referències complementàries:

Suber, P. (2012). Open access. MIT Press.

Valverde Berrocoso, J. (2013). El acceso abierto al conocimiento científico. Publicaciones REUNI+D.

